

Foster Educational Inclusion
of Newly Arrived Migrant Children

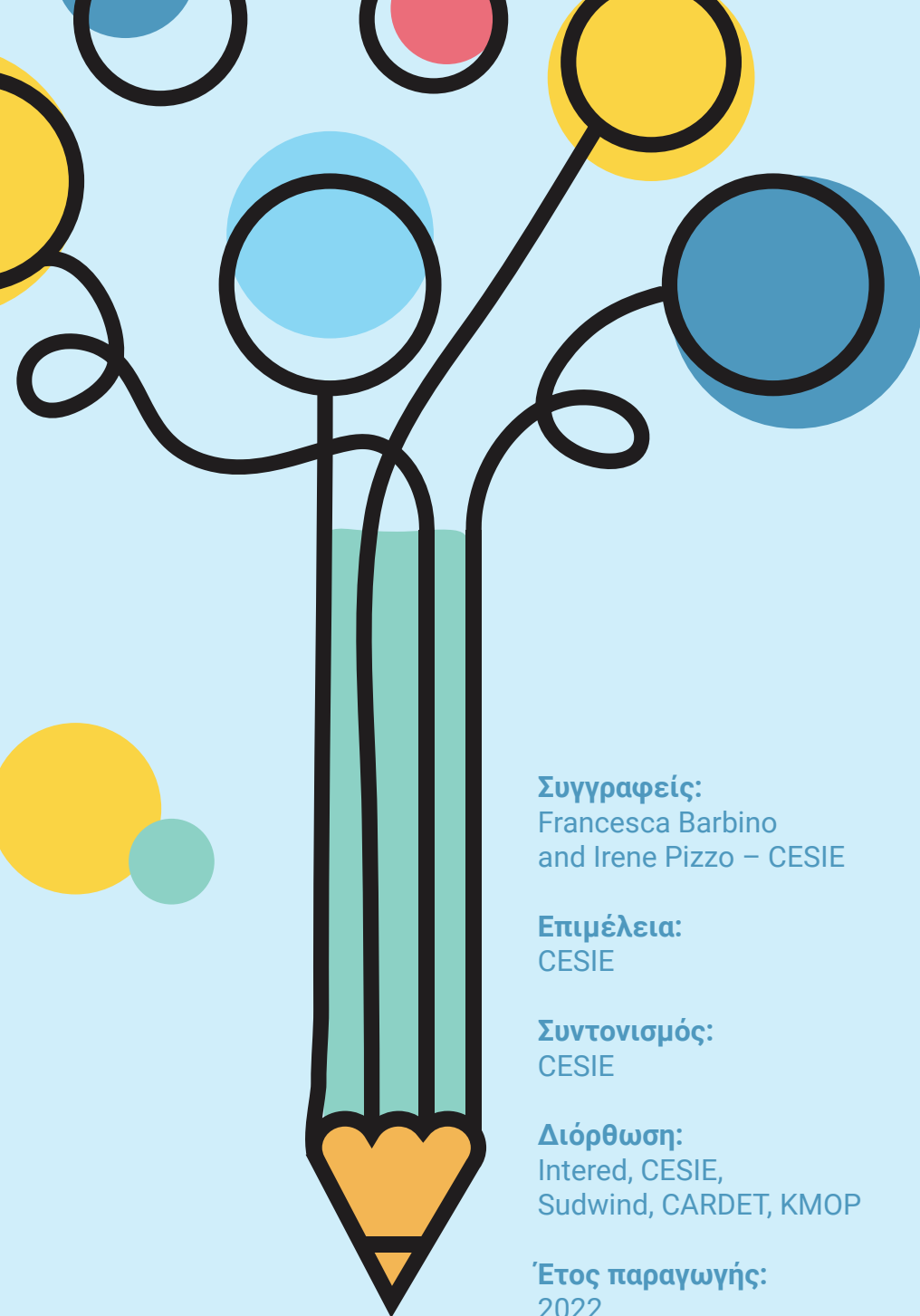
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς

CARDET

Συγγραφείς:
Francesca Barbino
and Irene Pizzo – CESIE

Επιμέλεια:
CESIE

Συντονισμός:
CESIE

Διόρθωση:
Intered, CESIE,
Sudwind, CARDET, KMOP

Έτος παραγωγής:
2022

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Co-Funded by
the Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. [Project number: 621545-EPP-1-2020-1-ES-EPPKA3-IPI-SOC-IN]

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 4

1. Συμπεριληπτική Εκπαίδευση – πλαίσιο 5

2. Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Καθοδήγησης Συνομηλίκων 7

2.1 Τι είναι ένα πρόγραμμα καθοδήγησης; 8

2.2 Η σημασία της καθοδήγησης για την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης 9

3. Βήματα για την ενσωμάτωση του Προγράμματος Καθοδήγησης στο σχολείο σας 10

4. Χρήσιμοι πόροι και βιβλιογραφία 20

Εισαγωγή

Με το έργο FEINAMC, θέλαμε να αναπαράγουμε και να αναβαθμίσουμε δύο καλές πρακτικές, που αποτελούν έργα και πρωτοβουλίες που υλοποιήθηκαν στο παρελθόν και θεωρούνται επιτυχημένα για την προώθηση της συμπερίληψης των νεοαφιχθέντων παιδιών μεταναστών στα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα στην Αυστρία, την Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία, ειδικότερα, και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γενικότερα.

Οι δύο αυτές καλές πρακτικές, που είναι το «Εργαλείο Αξιολόγησης Προηγούμενης Μάθησης» και το «Πρόγραμμα Καθοδήγησης από Συνομηλίκους», εφαρμόστηκαν ήδη από άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς στο πλαίσιο των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων [IntegratEd - Promoting Meaningful Integration of 3rd Country National Children to Education](#) (αριθμός έργου 776143) και [CIRCLE - InClusion of Refugee ChiLdren in Education](#) (2018 - 3027 / 001 - 001). Αναπαράγοντάς τα, επιδιώκουμε να τα μεταφέρουμε σε ευρύτερη κλίμακα σε διαφορετικό πλαίσιο και να τα εφαρμόσουμε σε συστημικό επίπεδο.

Όσον αφορά το Πρόγραμμα Καθοδήγησης Συνομηλίκων κατά τη διάρκεια του έτους 2021/2022, το εφαρμόσαμε σε 19 σχολεία στις 5 χώρες-εταίρους (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Κύπρος και Αυστρία), προσεγγίζοντας συνολικά **212 μαθητές** (104 ζεύγη μεντόρων και νεοαφιχθέντων μεταναστών-μαθητών) και τους δασκάλους τους. Συναντήσαμε επίσης μερικούς από αυτούς, κατά τη διάρκεια ενός διεθνούς σεμιναρίου ανταλλαγής, που πραγματοποιήθηκε στο Παλέρμο τον Μάιο του 2022.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές έχουν δημιουργηθεί για όλους τους εκπαιδευτικούς από ευρωπαϊκά σχολεία, που θέλουν να μάθουν περισσότερα για το πώς να αναπαράγουν και να εφαρμόσουν ένα Πρόγραμμα Καθοδήγησης Συνομηλίκων στα σχολεία τους και μέσω αυτού να εργαστούν για την καλύτερη συμπερίληψη των παιδιών μεταναστών στα ευρωπαϊκά σχολεία.

Συμπεριληπτική Εκπαίδευση – πλαίσιο

1. Συμπεριληπτική Εκπαίδευση – πλαίσιο

Η συμπερίληψη και η συμμετοχή των μεταναστών μαθητών στην εκπαίδευση είναι υψίστης σημασίας όχι μόνο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και την καταπολέμηση των διακρίσεων, αλλά κυρίως για την προώθηση της ευημερίας των παιδιών και της κοινωνίας. Είναι ευρέως γνωστό ότι τα παιδιά-μετανάστες, εκτός από τη μεταναστευτική διαδικασία που είναι συχνά τραυματική και τη συχνή αδυναμία του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου να παρέχει επαρκείς πόρους για την υποδοχή τους, μπορεί να αντιμετωπίσουν μια σειρά από εμπόδια και όσον αφορά τη συμπερίληψη τους στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών υποδοχής.

«ένας μαθητής που είναι καλά ενσωματωμένος στο εκπαιδευτικό σύστημα τόσο ακαδημαϊκά όσο και κοινωνικά να έχει περισσότερες πιθανότητες να αξιοποιήσει τις δυνατότητές του»

(EACEA, 2019)

Όπως επισημαίνεται σε έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2019, **η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα** αποτελεί βασικό στοιχείο της συνολικής κοινωνικής ένταξης των παιδιών, έτσι ώστε «ένας μαθητής που είναι καλά ενσωματωμένος στο εκπαιδευτικό σύστημα τόσο ακαδημαϊκά όσο και κοινωνικά να έχει περισσότερες πιθανότητες να αξιοποιήσει τις δυνατότητές του» (EACEA, 2019)¹. Η **πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση** θα πρέπει να αποτελεί καθολικό ανθρώπινο δικαίωμα, ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος- ωστόσο, η πρόσβαση από μόνη της δεν είναι επαρκής, εάν δεν συνδυάζεται με ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση. Σχεδόν σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες και τα εκπαιδευτικά τους συστήματα, τα παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, έχουν σχεδόν τα **ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις** συμμετοχής στην εκπαίδευση με τα παιδιά που γεννήθηκαν στη χώρα υποδοχής, αλλά αυτό δεν διασφαλίζεται πάντα: οι μετανάστες μαθητές αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα ακατάλληλης τοποθέτησης στην τάξη ή στην αξιολόγηση της προηγούμενης μάθησης τους, της γλωσσικής παροχής που δεν είναι προσαρμοσμένη στη μητρική τους γλώσσα, της ανεπαρκούς μαθησιακής υποστήριξης και δυσκολίας των εκπαιδευτικών να χειριστούν τη διαφορετικότητα ή να ανταποκριθούν επαρκώς στα εκπαιδευτικά τους κενά και, τέλος, της προσαρμογής των γενικών μαθησιακών προσεγγίσεων και αναγκών στις ατομικές. Επιπλέον, οι περισσότερες χώρες δεν διαθέτουν αρκετούς εκπαιδευτικούς, που να έχουν εκπαιδευτεί στην υποδοχή των αλλοδαπών μαθητών, με εμπειρία στη διδασκαλία της εθνικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας και στην αντιμετώπιση της διαφορετικότητας. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος για τα παιδιά μετανάστες να μείνουν σημαντικά πίσω από τους συνομήλικούς τους, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε χαμηλότερες εκπαιδευτικές επιδόσεις και σε χαμηλή παραμονή στο εκπαιδευτικό σύστημα: πράγματι, τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι το 2019 τα ποσοστά των αλλοδαπών που εγκατέλειψαν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ήταν υψηλά στην Ιταλία (32,3 %), την Ισπανία (31,1 %), την Ελλάδα (26,9 %) και την Κύπρο (23,3 %). Επιπλέον, οι μεγαλύτερες αποκλίσεις μεταξύ των ποσοστών των ατόμων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό και των ατόμων που γεννήθηκαν στη χώρα τους που εγκατέλειψαν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (με υψηλότερα ποσοστά για τα άτομα που γεννήθηκαν στο εξωτερικό) καταγράφηκαν στην Ελλάδα (24,0 ποσοστιαίες μονάδες), την Ιταλία (21,0 μονάδες), την Κύπρο (18,5 μονάδες) και την Ισπανία (16,7 μονάδες), ενώ η Αυστρία κατέγραψε επίσης διπλή διαφορές². Για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών, προτείνουμε την **εξασφάλιση βοήθειας προς τους εκπαιδευτικούς**, την εφαρμογή μέτρων, όπως **προγράμματα καθοδήγησης των μαθητών, την υποστήριξη στην καλλιέργεια της τοπικής γλώσσας και τους μηχανισμούς αναγνώρισης της προηγούμενης μάθησης**. Αυτό μπορεί να γίνει με την ενθάρρυνση της αξιοποίησης στα Ευρωπαϊκά σχολεία των υφιστάμενων πόρων, συμπεριλαμβανομένων των καλών πρακτικών και των δραστηριοτήτων μάθησης από συνομηλίκους.

**Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής
Καθοδήγησης Συνομηλίκων**

2. Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Καθοδήγησης Συνομηλίκων

2.1 Τι είναι ένα πρόγραμμα καθοδήγησης;

Ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα καθοδήγησης από συνομηλίκους είναι ένα πολύτιμο εργαλείο που μπορεί να διευκολύνει τη διαδικασία συμπερίληψης των νεαρών μεταναστών μαθητών, παρέχοντάς τους καθοδήγηση και υποστήριξη. Πρόκειται για μια πρακτική, που αποσκοπεί στην προώθηση της συμπερίληψης των νεοαφιχθέντων μεταναστών μαθητών μέσω της ενεργού συμμετοχής των συνομηλίκων τους. Βασίζεται στη δημιουργία ενός ζευγαριού μαθητών:

- Ένας μαθητής, που είναι νεοαφιχθείς μετανάστης, ο οποίος εξέφρασε την ανάγκη και τη θέλησή του/της να καθοδηγηθεί,
- Ένας μέντορας, που είναι ένας μαθητής με μεγαλύτερη εμπειρία στο σχολικό σύστημα, με μεταναστευτικό υπόβαθρο ή όχι, ο οποίος θέλει να παρέχει υποστήριξη στους νεοαφιχθέντες μαθητές στη διαδικασία συμπερίληψής τους στη σχολική κοινότητα, ώστε να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με το νέο εκπαιδευτικό σύστημα, τη γλώσσα, τις μεθοδολογίες κ.λπ.,

Μπορεί να φαίνεται ότι οι κύριοι δικαιούχοι του προγράμματος είναι μόνο οι νεοαφιχθέντες μαθητές, που πρόκειται να ξεκινήσουν ή να συνεχίσουν τη σχολική τους φοίτηση στη χώρα υποδοχής. Αυτή η ομάδα μαθητών δεν είναι ομοιογενής και συχνά διαφέρει ως προς την εθνικότητα, την ηλικία, το πολιτισμικό υπόβαθρο, τις μαθησιακές πρακτικές, καθώς και τις εμπειρίες ζωής και τη γλώσσα που μιλούν.

Ως εκ τούτου, πρέπει να προσεγγίζονται με λεπτό τρόπο και ενσυναίσθηση από τη σχολική κοινότητα και με επαγγελματική εξειδικευμένη υποστήριξη στο πλαίσιο του σχολείου. Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές αυτοί προσφέρουν σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα μια μεγάλη ευκαιρία να διευρύνει τους ορίζοντές της, να εμπλουτίσει τις γνώσεις της και να βελτιώσει τις δεξιότητές της- επομένως, και οι μέντορες επωφελούνται από την εμπειρία της καθοδήγησης:

- Το πρόγραμμα διαπολιτισμικής καθοδήγησης είναι μια μεθοδολογία υποστήριξης και συνοδείας μεταξύ συνομηλίκων,
- Η ομάδα γίνεται μια κοινότητα, ένας ασφαλής χώρος, όπου οι μαθητές εκφράζουν τις ανησυχίες και τις εμπειρίες τους,
- Οι συμμετέχοντες μαθητές γίνονται πρότυπα για την εκπαιδευτική κοινότητα και τους συμμαθητές τους,
- Η μεθοδολογία έχει συνήθως αντίκτυπο στην αυτοεκτίμηση, την αυτοαντίληψη των μαθητών και στα ακαδημαϊκά τους αποτελέσματα.

2.2 Η σημασία της καθοδήγησης για την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης

Έχοντας έναν συνομήλικο ως σημείο αναφοράς - Η σχέση μαθητή-μέντορα επιτρέπει στους μετανάστες μαθητές να δημιουργήσουν ένα θετικό δεσμό με έναν συνομήλικο τους στον οποίο είναι ευκολότερο να μιλήσουν. Τόσο για τον μέντορα όσο και για τον μαθητή, η διαδικασία καθοδήγησης επιτρέπει την προσωπική ανάπτυξη και την απόκτηση σημαντικών κοινωνικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Επιπλέον, με τη δημιουργία μιας υποστηρικτικής δομής συνομηλικών, το πρόγραμμα καθοδήγησης διευκολύνει τους εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία τους, καθώς δεν είναι πλέον μόνοι τους στην υποστήριξη των νέων μαθητών, αλλά μπορούν να βασίζονται στην υποστήριξη των μεντόρων - κάτι που ενθαρρύνει τη συμμετοχή και τη συνεργασία των μαθητών.

Πολιτισμική ευαισθησία και αμοιβαίος σεβασμός - Διαπολιτισμικές δεξιότητες όπως η ανοιχτή σκέψη, η τάση για διάλογο, ο σεβασμός στις ιδέες των άλλων και στον τρόπο ζωής τους είναι κρίσιμα στοιχεία στα οποία οι μέντορες θα οικοδομήσουν τις σχέσεις τους με τους μαθητές. Η αποφυγή ιδεών και υποθέσεων που προκαλούνται από στερεότυπα, όχι μόνο θα βοηθήσει τους μέντορες να νιώσουν πιο άνετα με τους μαθητές τους, αλλά θα τους δώσει και την ευκαιρία να αποκτήσουν γνώσεις ενός άλλου πολιτισμού. Οι μέντορες θα πρέπει να είναι έτοιμοι να αλλάξουν τη δική τους οπτική γωνία και να ξεκινήσουν τη σχέση τους με τον μαθητή, αφήνοντας στην άκρη κάθε είδους προϋπάρχουσες πολιτισμικές παραδοχές. Από την πλευρά του μαθητή, η καθοδήγηση θα έχει θετικό αντίκτυπο στις κοινωνικές, συναισθηματικές και γνωστικές δεξιότητές του, ευνοώντας έτσι την αύξηση της αυτοπεποίθησής του, τη μείωση του άγχους και τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της αίσθησης του ανήκειν. Με τη σειρά του, ο μέντορας επωφελείται, εφόσον επιτυγχάνει την προσωπική ολοκλήρωση και την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων τους, όπως οι επικοινωνιακές δεξιότητες, η ηγεσία και η αμοιβαία βοήθεια.

Διευκόλυνση της διαδικασίας ένταξης των μαθητών - Μέσω της καθοδήγησης, οι νεοεισερχόμενοι μαθητές θα επωφεληθούν από ένα σύστημα υποστήριξης που θα διευκολύνει τη διαδικασία συμπερίληψής τους στο σχολικό σύστημα, η οποία είναι ζωτικής σημασίας, για να μπορέσουν να συμμετάσχουν πλήρως στη σχολική ζωή, να κάνουν φίλους και να νιώσουν ενσωματωμένοι στη νέα χώρα. Η καθοδήγηση βοηθά τους μαθητές που έφτασαν πρόσφατα στη χώρα να μάθουν ταχύτερα την τοπική γλώσσα, να συμμετέχουν σε αθλητικές, πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες που διοργανώνει το σχολείο κ.λπ. Εκτός από τα γλωσσικά εμπόδια, οι διαφορές μεταξύ της κουλτούρας της χώρας υποδοχής, του πλαισίου και του πολιτιστικού υπόβαθρου του μαθητή μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό εμπόδιο για την ένταξή του. Οι μέντορες θα ενδιαφερθούν για το πώς αισθάνονται οι μαθητές, τι τους αρέσει, αν έχουν πάθη ή χόμπι και, τέλος, θα χρησιμοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες, για να τους βοηθήσουν ή να τους ενθαρρύνουν να συμμετάσχουν ενεργά σε εξωσχολικές/σχολικές δραστηριότητες, για παράδειγμα. Επίσης, σε περίπτωση δυσκολιών ενός μαθητή, ο μέντοράς μπορεί να τον/την υποστηρίξει και ανάλογα με την ένταση του προβλήματος, να βοηθήσει να βρεθεί λύση μαζί με τους ενήλικες.

Εκπαιδευτικοί και σχολική κοινότητα - Τα προγράμματα καθοδήγησης προωθούν επίσης την ανάπτυξη κλίματος σεβασμού και συνεργασίας εντός του σχολείου, γεγονός που μπορεί να είναι επωφελές και για τους εκπαιδευτικούς και για ολόκληρη τη σχολική κοινότητα³.

**Βήματα για την ενσωμάτωση
του Προγράμματος Καθοδήγησης
στο σχολείο σας**

3. Βήματα για την ενσωμάτωση του Προγράμματος Καθοδήγησης στο σχολείο σας

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε τα διάφορα βήματα για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος καθοδήγησης από συνομηλίκους, ως στρατηγική για την υποδοχή και την ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών μαθητών στο σχολικό σύστημα, από την αρχική φάση της συγκρότησης μιας ομάδας συντονισμού έως την πραγματική λειτουργικότητα. Το σχολείο αποτελεί ένα προνομιακό πλαίσιο για την επεξεργασία αυτών των ζητημάτων άμεσα με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και άλλους εκπαιδευτικούς παράγοντες και έμμεσα με την οικογένεια και την κοινότητα γενικότερα, προωθώντας τη συναισθηματική και αποτελεσματική ανάπτυξη του κάθε ατόμου. Το πρόγραμμα καθοδήγησης σχεδιάστηκε έτσι ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί μεταξύ των σχολικών μελών δια ζώσης, εξ αποστάσεως ή υβριδικά.

❖ **Βήμα 1 - Προετοιμασία του προγράμματος και δημιουργία των ζευγαριών**

Παρουσίαση του προγράμματος - Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την παρουσίαση του προγράμματος στο διδακτικό προσωπικό και τους διευθυντές των σχολείων, για να το γνωρίσουν. Σε αυτό το πρώτο στάδιο, εσείς ως εκπαιδευτικός θα είστε υπεύθυνος/η, για να παρουσιάσετε το πρόγραμμα λεπτομερώς, μαζί με τους εταίρους του έργου, στους διευθυντές των σχολείων και να συμφωνήσετε μαζί τους ένα σχέδιο εργασίας, ενώ υπογράφονται επίσης συμφωνίες συνεργασίας με κάθε σχολείο που συμμετέχει. Μετά από αυτό, θα οριστούν ένας ή δύο εκπαιδευτικοί, οι οποίοι θα συνεργαστούν με τα μέλη του προσωπικού των οργανισμών – εταίρων για την υλοποίηση του προγράμματος καθοδήγησης στο σχολείο.

Αίτηση, επιλογή και αντιστοίχιση - Εσείς ως εκπαιδευτικός θα είστε υπεύθυνος/η για την παρουσίαση του προγράμματος στους μαθητές, που θεωρείτε ότι διαθέτουν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά, για να υποβάλουν αίτηση ως υποψήφιοι. Τόσο οι μαθητές όσο και οι μέντορες θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση σε εθελοντική βάση. Στην περίπτωση των μεντόρων, θα μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση για τον ρόλο αυτό, συμπληρώνοντας ένα έντυπο αίτησης που αξιολογεί την ηλικία τους, το ιστορικό τους, τη γνώση ξένων γλωσσών και άλλες πληροφορίες, ιδίως τα κίνητρό τους για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Σε αυτή την περίπτωση δεν είναι απαραίτητο να ζητηθούν άλλα προσωπικά στοιχεία των μεντόρων, αφού οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που θα τους προσλάβουν και γνωρίζουν ήδη τα στοιχεία επικοινωνίας τους. Σε γενικές γραμμές, η γνώση ξένων γλωσσών δεν αποτελεί προϋπόθεση - αυτό που απαιτείται είναι η ικανότητα και η προθυμία επικοινωνίας ή η προθυμία τους να μάθουν μια νέα γλώσσα μέσω της καθοδήγησης.

Οι μέντορες επιλέγονται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- **Ηλικία:** η διαφορά ηλικίας του μέντορα και του καθοδηγούμενου θα ήταν καλύτερο να μην υπερβαίνει τα 2 έτη, ώστε να αισθάνονται ότι μπορούν να συσχετιστούν μεταξύ τους. Έτσι, οι μέντορες θα πρέπει να επιλέγονται μεταξύ μεγαλύτερων μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή φοιτητών πανεπιστημίου (ηλικίας 12 ετών και άνω).
- **Υπόβαθρο:** αν και δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, οι μέντορες μπορούν να έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο ή να ανήκουν σε μειονότητα, ώστε οι μαθητές να δημιουργήσουν αμέσως μια ισχυρή σχέση μαζί τους. Παρόμοιο υπόβαθρο μπορεί να είναι χρήσιμο όσον αφορά την άρση των γλωσσικών εμποδίων και τη γνώση των πολιτιστικών κανόνων και τρόπων δράσης τόσο της χώρας καταγωγής όσο και της χώρας υποδοχής.
- **Ενσυναίσθηση:** οι μέντορες πρέπει να έχουν ενσυναίσθηση προς τους μαθητές και να είναι σε θέση να τους υποστηρίζουν με διακριτικό τρόπο.
- **Ικανότητα επικοινωνίας:** δεδομένου ότι είναι δύσκολο να βρεθεί τέλειο ταίριασμα μεντόρων-μαθητών όσον αφορά την κουλτούρα/γλώσσα, είναι απαραίτητο οι μέντορες να έχουν τουλάχιστον κάποια ικανότητα και προθυμία επικοινωνίας. Μπορεί να είναι χρή-

σιμο οι μέντορες να μιλούν τουλάχιστον μία ευρέως διαδεδομένη γλώσσα (π.χ. αγγλικά, γαλλικά κ.λπ.).

- **Αξιοπιστία και δέσμευση:** δεδομένου ότι η ιδιότητα του μέντορα συνεπάγεται μεγάλο βαθμό ευθύνης και επένδυση χρόνου, οι μέντορες θα πρέπει να έχουν πλήρη επίγνωση της ευθύνης που αναλαμβάνουν και να δεσμεύονται στην όλη διαδικασία.
- **Κίνητρο:** για να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις, οι μέντορες θα πρέπει να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία μάθησης και κατάρτισης, που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν σχετικές δεξιότητες και εμπειρία.

Μόλις υποβληθούν οι αιτήσεις, θα τις εξετάσετε με βάση τα βασικά κριτήρια, ώστε να μπορέσετε να αντιστοιχίσετε τα προφίλ με αυτά των υποψηφίων, που δέχθηκαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Υπό αυτή την έννοια, η επιλογή του κατάλληλου μέντορα που θα αντιστοιχηθεί με έναν μαθητή είναι ζωτικής σημασίας και μπορεί να γίνει από τους εκπαιδευτικούς, λαμβάνοντας υπόψη διαφορετικά κριτήρια (πολιτισμικό υπόβαθρο, ηλικία, τάξη, ίδια αθλήματα ή χόμπι κ.λπ.), αλλά και διαφορετικές δεξιότητες (επικοινωνία, ενσυναίσθηση, ενεργητική ακρόαση, αυτοπεποίθηση, διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων).

Ο μαθητής-μέντορας αναμένεται να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- Να επιδεικνύει προθυμία να υποστηρίξει έναν συμμαθητή του στη διαδικασία υποδοχής και ένταξής του στο σχολικό σύστημα, είτε σε στιγμές συνύπαρξης με συνομηλίκους και σημαντικούς άλλους, είτε στην ανάπτυξη της μάθησης, στην αποσαφήνιση αμφιβολιών, στην προετοιμασία για αξιολόγηση και σε άλλες δραστηριότητες που ενισχύουν τη συμπερίληψή του,
- Να έχει κατάλληλη συμπεριφορά και να μπορεί να θεωρηθεί πρότυπο,
- Να έχει κατανόηση, υπευθυνότητα και αυτονομία,
- Να είναι διαθέσιμος να αναπτύξει σχέσεις με τους άλλους, επιδεικνύοντας ενσυναίσθηση και ενεργητική στάση ακρόασης,
- Να είναι διαθέσιμος να διαπραγματεύεται και να μεσολαβεί σε απλές καταστάσεις σύγκρουσης, ώστε να βρίσκει μια λύση ωφέλιμη για όλους,
- Να είναι σε θέση να εξασκεί ενεργά την ιδιότητα του ως πολίτης, την υγιή συνύπαρξη και τον αμοιβαίο σεβασμό,
- Να έχει την ικανότητα να εκφράζει σαφείς ιδέες, οδηγίες,
- Να ακολουθεί την αρχή της μη κριτικής, του αυτοελέγχου και του ελέγχου της παρόρμησης,
- Να εστιάζει στα αποτελέσματα.

Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουν

Υπευθυνότητα

Οι μέντορες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη σχέση καθοδηγητή – καθοδηγούμενου.

Καλοσύνη

Ο μέντορας θα πρέπει πάντα να διασφαλίζει την ευημερία και τα δικαιώματα των καθοδηγούμενων του και να προωθεί τα συμφέροντά τους στο μέτρο του δυνατού.

Αποφυγή βλάβης

Ο μέντορας θα πρέπει να αποφεύγει οποιαδήποτε βλάβη στους μαθητές (παραμέληση, εγκατάλειψη, εκμετάλλευση, παραβίαση ορίων) και να είναι σε εγρήγορση για αλλαγές στη συμπεριφορά τους, καθώς και για σημάδια κακοποίησης και παραμέλησης.

Όρια και κανόνες

Αποφύγετε τους δυνητικά επιβλαβείς πολλαπλούς ρόλους με τον/ τους μέντορα/ες και συζητήστε τους επικαλυπτόμενους ρόλους, για να ελαχιστοποιήσετε τον κίνδυνο εκμετάλλευσης ή κακών αποτελεσμάτων. Ο μέντορας θα πρέπει επίσης να διατηρεί τα όρια της σχέσης και να μην γίνεται πολύ προσωπικός. Είναι εντάξει να είστε φιλικοί, αλλά αποφύγετε να γίνετε φίλος/η με τον καθοδηγούμενο. Ο μέντορας θα πρέπει να αποφεύγει κάθε συμπεριφορά που θα μπορούσε να οδηγήσει σε υποψίες. Ως άτομο σε θέση εμπιστοσύνης, ο μέντορας δεν θα πρέπει να συνάπτει σεξουαλική σχέση με τον μαθητή.

Υπομονή

Ο μέντορας πρέπει να δίνει χρόνο και να είναι υπομονετικός με τον μαθητή.

Αυτονομία

Ο μέντορας πρέπει να εργάζεται για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της ωριμότητας του μαθητή. Ο μέντορας πρέπει να είναι ο ίδιος αυτόνομος. Πρέπει να επιβραβεύει τον/την καθοδηγούμενο για τα επιτεύγματά του/της, ώστε να ενθαρρύνεται να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες.

Ενσωμάτωση

Ο μέντορας πρέπει να είναι ανοιχτός σε μαθητές από διαφορετικές καταστάσεις

Εξάλειψη των προκαταλήψεων

Οι μέντορες πρέπει να αναγνωρίζουν ότι οι προκαταλήψεις, οι πρώιμες εντυπώσεις, οι απόψεις και τα στερεότυπα μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητά τους να εστιάζουν και να βοηθούν τον/τους καθοδηγούμενο/ους τους. Εάν δεν είναι δυνατόν να εξαλειφθούν εκ των προτέρων αυτές οι πεποιθήσεις, καλό θα ήταν ο μέντορας να αποχωρήσει από το πρόγραμμα και να αντικατασταθεί από κάποιον άλλο.

Όσον αφορά το **προφίλ των μαθητών**, πρόκειται για νεοαφιχθέντες μαθητές, που σκοπεύουν να ξεκινήσουν ή να συνεχίσουν τη σχολική τους φοίτηση στη χώρα υποδοχής. Αυτή η ομάδα μαθητών δεν είναι ομοιογενής και συχνά διαφέρει ως προς την εθνικότητα, την ηλικία, το πολιτισμικό υπόβαθρο, τις μαθησιακές πρακτικές, τις εμπειρίες ζωής και τη γλώσσα. Η έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων αποτελεί κοινή πρόκληση για πολλούς από αυτούς τους μαθητές. Το γεγονός ότι συνήθως δεν χρησιμοποιούν με ευχέρεια τη γλώσσα της χώρας υποδοχής επηρεάζει την εκπαιδευτική τους εμπειρία και την ικανότητά τους να δημιουργήσουν φιλίες και να ενταχθούν στη νέα σχολική κοινότητα. Έτσι, το να βρουν τη θέση τους μέσα στην τάξη και τη σχολική κοινότητα αποτελεί πρόκληση γι' αυτούς - ειδικά εκείνοι που δεν μιλούν ακόμη τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο σχολείο αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια και μπορεί να καταλήξουν να αισθάνονται μπερδεμένοι και απομονωμένοι.

Μια άλλη πρόκληση είναι ότι οι μετανάστες μαθητές συχνά έχουν διαφορετικές πολιτισμικές νόρμες, όπως διατροφικές συνήθειες, θρησκεία, κώδικες συμπεριφοράς κ.λπ. Έτσι, μπορεί να δυσκολεύονται να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τους νέους τρόπους ύπαρξης και τις εκπαιδευτικές πρακτικές στη χώρα υποδοχής και μπορεί να αισθάνονται απομονωμένοι και μπερδεμένοι. Επιπλέον, εάν δεν αξιοποιηθούν αποτελεσματικά, οι πολιτισμικές τους αντιλήψεις μπορεί να οδηγήσουν σε παρεξηγήσεις ή ρατσιστικές συμπεριφορές, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τη συμπερίληψή τους στη νέα κοινότητα. Το πιο σημαντικό είναι ότι αυτή η ομάδα μαθητών μπορεί να έχει βιώσει στρεσογόνες και τραυματικές εμπειρίες στη χώρα καταγωγής τους ή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους στη χώρα υποδοχής (π.χ. πόλεμος, συγκρούσεις, βία, ανασφαλείς συνθήκες κ.λπ.). Οι μαθητές που επηρεάζονται με αυτόν τον τρόπο πρέπει να προσεγγίζονται με λεπτό τρόπο και ενσυναίσθηση από τη σχολική κοινότητα και μπορεί επίσης να χρειάζονται επαγγελματική υποστήριξη στο πλαίσιο του σχολείου. Ωστόσο, λόγω του ιστορικού τους, οι νεοεισερχόμενοι μαθητές προσφέρουν στη σχολική κοινότητα μια εξαιρετική ευκαιρία να διευρύνει τους ορίζοντές της, να εμπλουτίσει τις γνώσεις της και να βελτιώσει τις δεξιότητές της. Γι' αυτό αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Οι νεοαφιχθέντες μαθητές που θα εγγραφούν στο πρόγραμμα καθοδήγησης θα είναι αυτοί που εξέφρασαν την ανάγκη και τη θέλησή τους να καθοδηγηθούν. Με την έγκριση των γονέων τους, θα δεσμευτούν:

- Να παρακολουθούν τις συναντήσεις με τον μέντορα,
- Να παρακολουθούν τις συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς,
- Να παρακολουθούν την κατάρτιση και τα εργαστήρια που οργανώνονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας από τους οργανισμούς – εταίρους και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς,
- Να παρέχουν ανατροφοδότηση σχετικά με τη διαδικασία.

Παρόλο που οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που πρέπει να αποφασίσουν και να προτείνουν την καλύτερη στρατηγική για την επιλογή των μαθητών - καθοδηγούμενων και των μεντόρων σε κάθε σχολείο, να είστε βέβαιοι ότι οι οργανισμοί-εταίροι και οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα σας στηρίζουν πάντα στη διαδικασία.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, σας προτείνουμε να οργανώσετε συναντήσεις με τις οικογένειες/κηδεμόνες των καθοδηγούμενων και των μεντόρων, προκειμένου να τους ενημερώσετε για το πρόγραμμα καθοδήγησης και να ζητήσετε την άδεια και τη συμμετοχή τους. Αφού σχηματιστούν τα ζευγάρια μέντορα-καθοδηγούμενου μαθητή, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί άλλη μια συνάντηση, για να γνωριστούν και να ξεκινήσει επίσημα το πρόγραμμα.

❖ Βήμα 2 - Έναρξη του προγράμματος

Εκπαιδευτικά εργαστήρια - Το πρόγραμμα καθοδήγησης πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να οργανωθεί η επίσημη έναρξη του προγράμματος και η προβολή του σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Ως υπεύθυνος εκπαιδευτικός, μπορείτε να βοηθηθείτε από τους τοπικούς οργανισμούς – εταίρους και τα άλλα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα στην πόλη/χώρα σας, για τη διοργάνωση ενός εκπαιδευτικού εργαστηρίου με τη συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων μαθητών από όλα τα σχολεία. Στόχος της κατάρτισης θα είναι να κατανοήσουν καλύτερα τι είναι το mentoring (καθοδήγηση) και πώς να συμμετέχουν σωστά σε αυτό, δεδομένης της ποικιλομορφίας του μαθητικού πληθυσμού. Οι μέντορες αναμένεται να έχουν ρόλο και στην προετοιμασία της εκδήλωσης, για παράδειγμα να προσκαλέσουν τον μαθητή τους στην εκδήλωση, να τον βοηθήσουν να συστηθεί στους άλλους μαθητές και να αλληλεπιδράσει. Εκτός από αυτή την πρώτη εναρκτήρια εκδήλωση, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους προτείνουμε τη διοργάνωση πολλών διαφορετικών εκπαιδευτικών εργαστηρίων μαζί με τα άλλα σχολεία και με την καθοδήγηση των οργανισμών - εταίρων, η συχνότητα των οποίων θα αποφασιστεί με βάση τις ανάγκες και τα πλαίσια. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας θα πρέπει να αναπτυχθούν τουλάχιστον 3 εργαστήρια ή εκπαιδευτικές συναντήσεις, με στόχο την ενίσχυση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των μαθητών, την παρακολούθηση του προγράμματος και την καθοδήγηση των μαθητών στα επόμενα βήματα.

Τα εργαστήρια για τους μέντορες και τους καθοδηγούμενους μαθητές θα πρέπει να επικεντρωθούν κυρίως στα εξής:

- Κατανόηση του τι είναι η καθοδήγηση και παροχή μιας εισαγωγής στο πρόγραμμα,
- Καθορισμός των ρόλων των ΜΕΝΤΟΡΩΝ και των ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ,
- Επικοινωνία και οικοδόμηση σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης,
- Πώς να κατανοούν ο ένας τις ανάγκες του άλλου,
- Ενίσχυση της διαπολιτισμικής ικανότητας,
- Ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των διαφόρων ζευγαριών.

Στο τέλος των εκπαιδεύσεων, οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν πιστοποιητικό, που να πιστοποιεί την αποκτηθείσα τεχνογνωσία τους.

Συναντήσεις μεντόρων- καθοδηγούμενων - Μόλις το πρόγραμμα ξεκινήσει επίσημα μέσω της πρώτης εκδήλωσης, πρέπει να ξεκινήσουν και οι συναντήσεις μεντόρων-καθοδηγούμενων και να πραγματοποιούνται συχνά, τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο εβδομάδες, ώστε να υποστηρίζονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι εκπαιδευτικές ανάγκες και η κοινωνική ένταξη των καθοδηγούμενων.

Οι μέντορες θα πρέπει να ρωτήσουν τους μαθητές τους πότε πιστεύουν ότι θα ήταν καλύτερο να προγραμματίσουν τις συναντήσεις τους. Για το σκοπό αυτό, οι μέντορες θα μπορούσαν να παρέχουν ένα χρονοδιάγραμμα, που να περιγράφει με σαφήνεια τη διαθεσιμότητα του μέντορα για τις επόμενες εβδομάδες. Αφού συμφωνήσετε σε μια ημερομηνία για την πρώτη συνάντηση, θα μπορούσατε επίσης να προετοιμάσετε ένα σχέδιο, για να αποφασίσετε με τον μαθητή για μια ημέρα συνάντησης κάθε εβδομάδα.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ 1	ΟΚΤΩΒΡΗΣ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
Πρωί						8 - 12		
Απόγευμα	3 - 5			4 - 5	3 - 4	3 - 5		

Πίνακας 1 - Παράδειγμα προτύπου χρονοδιαγράμματος

Ο παραπάνω πίνακας θα μπορούσε να βοηθήσει τους μέντορες και τους μαθητές τους να αποκτήσουν σαφή εικόνα της οργάνωσης των εβδομάδων τους. Κάποιος μπορεί να γράψει τις ελεύθερες ημέρες στα πλαίσια των καθημερινών και στη συνέχεια να σημειώσει κάθε ημέρα ως διαθέσιμη ή μη διαθέσιμη για την οργάνωση μιας συνάντησης. Ωστόσο, το ζευγάρι θα μπορούσε επίσης να οργανώσει τις συναντήσεις του με άτυπο τρόπο.

Όσον αφορά το περιεχόμενο αυτών των συναντήσεων, ιδίως στην αρχή της σχέσης μεταξύ μέντορα και μαθητή, προτείνουμε στους μέντορες να προετοιμάσουν δραστηριότητες εξοικείωσης. Μπορεί να βοηθήσει να καταφύγουν σε διαφορετικά θέματα συζήτησης, να προβληματιστούν για πράγματα που μπορεί να είναι κοινά, να αναγνωρίσουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία κ.λπ. Επιπλέον, για να αποκτηθούν οι πληροφορίες που απαιτούνται για την προσφορά εκπαιδευτικής υποστήριξης, θα πρέπει να ζητηθεί από τον μαθητή να μοιραστεί το σχέδιο μαθήματός του με τον μέντορα.

Κατά τη διάρκεια των εβδομαδιαίων συναντήσεων ή μέσω μηνυμάτων ή τηλεφωνικών συνομιλιών, θα προκύψουν πρόσθετες πληροφορίες, μαζί με ανάγκες και πιθανές λύσεις: ιδανικά, με έναν πολύ φυσικό και αυθόρμητο τρόπο, οι μέντορες και οι μαθητές θα αρχίσουν να συνεργάζονται σε διάφορους τομείς, όπως η υποστήριξη στην εκπόνηση εργασιών ή στην κατανόηση και ολοκλήρωση γραφειοκρατικών διαδικασιών. Για να υποστηρίξουν την κοινωνική ένταξη των μαθητών τους, οι μέντορες θα μπορούσαν να προτείνουν ένα ευρύ φάσμα εξωσχολικών δραστηριοτήτων, όπως η παρακολούθηση σχολικών εκδηλώσεων, ο κοινός αθλητισμός, η παρακολούθηση μιας ταινίας με άλλους μαθητές κ.λπ. - μπορεί επίσης να είναι σημαντικό, για χάρη της δημιουργίας μιας θετικής και παιγνιώδους σχέσης, να διασκεδάζουν μαζί εκτός σχολικού περιβάλλοντος!

Συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς και υποβολή εκθέσεων - Παράλληλα με τις συναντήσεις μεντόρων-μαθητών, οι μέντορες αναμένεται επίσης να συναντώνται με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς κατά τρόπο, ώστε να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του προγράμματος, να μιλούν για την πρόοδο των μαθητών όσον αφορά τη μάθηση και τη συμμετοχή τους στη σχολική κοινότητα και να βεβαιώνονται ότι όλα εξελίσσονται με τον καλύτερο τρόπο. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να ζητήσουν από τους μέντορες να συμπληρώσουν κάποια έγγραφα, ηλεκτρονικά ή σε χαρτί, με στόχο τη συλλογή πληροφοριών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι μέντορες και οι εκπαιδευτικοί αλληλοϋποστηρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος καθοδήγησης: οι εκπαιδευτικοί παρακινούν τους μέντορες και τους ενημερώνουν ότι ο ρόλος και το έργο τους είναι πολύτιμα και εκτιμώνται στη σχολική κοινότητα, ενώ οι μέντορες υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στη διαχείριση της διαφορετικότητας στο σχολείο κάτι που έχει θετικό αντίκτυπο στην ευρύτερη σχολική κοινότητα. Όλα όσα σχετίζονται με τον ρόλο των εκπαιδευτικών και τον τρόπο παρακολούθησης του προγράμματος εξηγούνται στην επόμενη ενότητα.

❖ Βήμα 3 – Παρακολούθηση του Προγράμματος

Η ομάδα που είναι υπεύθυνη για το Πρόγραμμα Καθοδήγησης θα πρέπει να συνοδεύει μόνιμα τους μέντορες, αλλά και τους καθοδηγούμενους μαθητές σε όλη τη διαδικασία, εξασφαλίζοντας υποστήριξη και βοήθεια για:

- Τον προγραμματισμό των συναντήσεών τους, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο καθοδηγούμενος μαθητής αισθάνεται προετοιμασμένος και συναισθηματικά διαθέσιμος για τις δραστηριότητες με τον μέντορα,
- Αξιολόγηση της δουλειάς που έχει γίνει, εντοπίζοντας τις θετικές πτυχές και εκείνες που πρέπει να βελτιωθούν, αναπροσαρμόζοντας, όποτε χρειάζεται, τις προτάσεις εργασίας που προτείνει ο μέντορας,

Οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί πρέπει να προτείνουν **τακτικές ανταλλαγές με τους μέντορες και τους καθοδηγούμενους μαθητές** (ιδανικά μία φορά το μήνα), για να συζητούν για την πρόοδο των μαθητών στη μάθηση και τη συμμετοχή, να μοιράζονται τα επιτεύγματα, τις θετικές πτυχές, τις κύριες δυσκολίες και τις προτάσεις. Δεδομένου ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της καθοδήγησης είναι να παρακολουθούν, είναι απαραίτητο να υιοθετήσουν μια **θετική επικοινωνία και ενσυναίσθηση**, που να βασίζονται στα ακόλουθα στοιχεία: ουδέτερη αντίληψη και στάση χωρίς κριτική, ενεργητική ακρόαση, συναισθηματική νοημοσύνη, διάγνωση αναγκών και διαχείριση αιτημάτων. Αν και δεν είναι δυνατόν να ελέγξει κανείς τα συναισθήματά του, ιδίως σε τεταμένες καταστάσεις, είναι δυνατόν να ελέγξει την αντίδρασή του. Αυτό μπορεί να απαιτεί να παίρνετε μια βαθιά ανάσα, να είστε λογικοί και να αντιδράτε πάντα όσο το δυνατόν πιο ήρεμα. Εφαρμόζοντας αυτές τις βασικές αρχές στην πράξη, καθίσταται δυνατή η συζήτηση με το άλλο άτομο χωρίς να το κατηγορείτε για τα συναισθήματά του.

Επίσης, είναι κρίσιμο να εντοπίσουμε και να αναγνωρίσουμε τις ανάγκες που κρύβονται πίσω από κάθε συναίσθημα που αποκαλύπτει το άλλο άτομο. Τα συναισθήματα που δείχνει το άλλο άτομο συνήθως σχετίζονται με μια ανεκπλήρωτη ανάγκη. Τέλος, αν υπάρχουν αιτήματα ή απαιτήσεις, θα πρέπει να περιορίζονται σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, να είναι συγκεκριμένα, ρεαλιστικά και εφικτά. Θα πρέπει να παρουσιάζονται αντικειμενικά και με θετική γλώσσα. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σε μια αλληλεπίδραση δεν πρέπει να υπάρχει περιθώριο για απαιτήσεις, ώστε το άλλο άτομο να αισθάνεται ελεύθερο να αρνηθεί ή/και να προτείνει διαφορετικά σενάρια. Μόλις δημιουργηθεί ένας αποτελεσματικός μηχανισμός επικοινωνίας, θα είναι ευκολότερο να παρακολουθείτε τι κάνουν οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι μαθητές, όσον αφορά τις δραστηριότητες που γίνονται εντός και εκτός σχολείου.

Μόλις καθιερωθεί η σωστή επικοινωνία και οι σχέσεις, θα είναι απαραίτητο να παρακολουθείται η πρόοδος και η βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των συνομηλίκων. Είναι σκόπιμο, επομένως, οι μέντορες να χρησιμοποιούν ένα ημερολόγιο, για να σημειώνουν την πρόοδο των μαθητών τους, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν και τα είδη των λύσεων που προτάθηκαν και εφαρμόστηκαν. Η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μεντόρων είναι ζωτικής σημασίας. Οι μέντορες και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να συναντώνται τουλάχιστον μία φορά το μήνα, για να συζητούν την πρόοδο της δραστηριότητας, τις εμπειρίες που έχουν οι μαθητές στο νέο σχολείο, το είδος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν κ.λπ. Για να παρέχουν την καλύτερη δυνατή εμπειρία επικοινωνίας, οι μέντορες θα πρέπει να κρατούν γραπτές σημειώσεις για όλα τα θέματα που αντιμετωπίστηκαν και για τα οποία παρείχαν υποστήριξη στους μαθητές, ώστε να διευκολύνουν την διαδικασία συζήτησης με τον εκπαιδευτικό. Τα έγγραφα αυτά, σε ψηφιακή ή έντυπη μορφή, δεν πρέπει να κοινοποιούνται σε κανέναν άλλον εκτός από τους εκπαιδευτικούς. Εκτός από τις μηνιαίες συναντήσεις, οι μέντορες θα πρέπει να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς όποτε κρίνουν ότι είναι λογικό να το κάνουν. Αυτό σημαίνει ότι κάθε φορά που ο μαθητής χρειάζεται να λάβει ένα είδος υποστήριξης που υπερβαίνει τις πραγματικές δυνατότητες των μεντόρων, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενημερώνονται για

το σχετικό ζήτημα, ώστε να μπορούν να το φροντίσουν από εκεί και πέρα. Κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας με τους εκπαιδευτικούς, ο κύριος στόχος των μεντόρων θα πρέπει να είναι να παρουσιάζουν τις ανάγκες των μαθητών και να προσπαθούν να βρουν βιώσιμες λύσεις μαζί με τους εκπαιδευτικούς. Ως εκ τούτου, ο διάλογος μεταξύ των δύο αυτών προσώπων θα πρέπει να είναι εποικοδομητικός και να επικεντρώνεται στην πορεία της καθοδήγησης. Για τον προγραμματισμό της συνάντησης μεταξύ μεντόρων και εκπαιδευτικών, θα ήταν προτιμότερο να προσδιορίζεται εκ των προτέρων μια εποχή του μήνα κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί έχουν περισσότερο διαθέσιμο χρόνο και να κανονίζεται πάντα η συνάντηση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, για παράδειγμα κατά την τελευταία εβδομάδα κάθε μήνα.

Μια άλλη πτυχή που είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη για την καλή παρακολούθηση είναι η διαχείριση και η επίλυση των συγκρούσεων. Με τη διερεύνηση των αιτιών και των συνεπειών των συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών, την πρόταση διαφορετικών στρατηγικών για τη διαμεσολάβηση και την επίλυσή τους, την υιοθέτηση μιας θετικής και εποικοδομητικής προσέγγισης και τη συνειδητοποίηση των πιθανών συνεπειών μπορεί να βελτιωθούν οι σχέσεις μεταξύ των συνομηλίκων.

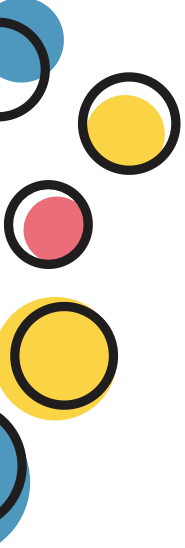
❖ Βήμα 4 - Κλείσιμο και αξιολόγηση του προγράμματος

Η τελική φάση του προγράμματος καθοδήγησης περιλαμβάνει την αξιολόγησή του. Η **αξιολόγηση και η αποτίμηση** είναι σημαντικές, καθώς επιτρέπουν τη βελτίωση του προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική εμπειρία των συμμετεχόντων και τα διδάγματα που αποκόμισαν από αυτό. Υπάρχουν δύο βασικά εργαλεία αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται για τον σκοπό αυτό: ένα ερωτηματολόγιο για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς και το ημερολόγιο που απευθύνεται στους μέντορες. Οι συναντήσεις παρακολούθησης μεταξύ των συντονιστών του προγράμματος, των εκπαιδευτικών και των μεντόρων που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους χρησιμεύουν επίσης για την ανάλυση και την αξιολόγηση της διαδικασίας και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων. Τα προτεινόμενα ερωτηματολόγια αξιολόγησης, χρησιμοποιούν τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά στοιχεία (π.χ. ανοικτές ερωτήσεις, ερωτήσεις αναστοχασμού, όχι πολύ μεγάλες, χρήση γλώσσας που είναι κατάλληλη για τους νεαρούς μετανάστες, σεβασμός της διαφορετικής σχολικής κατάστασης σε κάθε χώρα κλπ.) και μπορούν να υποβληθούν σε έντυπη μορφή ή ηλεκτρονικά μέσω Google forms. Μια άλλη ιδέα που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η διεξαγωγή μιας ομιλίας ή ενός εργαστηρίου αξιολόγησης με στόχο την εκτίμηση του αντίκτυπου της καθοδήγησης στους εμπλεκόμενους μαθητές. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνεδρίασης, οι μαθητές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το ημερολόγιό τους, για να ανατρέξουν και να αξιολογήσουν τα οφέλη που αποκόμισαν ή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής τους (τα ερωτηματολόγια πριν και μετά το πρόγραμμα μπορεί επίσης να είναι χρήσιμα σε αυτή τη διαδικασία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων).

Για να κλείσετε το πρόγραμμα, ορισμένες συμβουλές και ιδέες μπορούν να σας βοηθήσουν να κάνετε το πρόγραμμα πιο ελκυστικό για μελλοντική χρήση. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι χρήσιμο να οργανώσετε μια εκδρομή ή άλλη δραστηριότητα με τους μέντορες και τους καθοδηγούμενους μαθητές εκτός σχολείου, να τονίσετε το γεγονός ότι το Πρόγραμμα Καθοδήγησης είναι ένας τέλειος τρόπος να δημιουργηθούν νέες φιλίες, όχι μόνο για λόγους σπουδών, αλλά και για κοινή διασκέδαση. Θα ήταν πολύ χρήσιμο να δημιουργηθεί μια αφίσα για τους μέντορες, ώστε να αναγνωριστεί το έργο που επιτελούν και να τους δοθεί περαιτέρω κίνητρο. Η αφίσα είναι μια καλή και εφικτή ιδέα, καθώς η δημιουργία της δεν απαιτεί επιπλέον προσπάθεια και κόστος, ή η δημιουργία ενός ενημερωτικού δελτίου και η αποστολή του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (2-3 ενημερωτικά δελτία για όλο το σχολείο) που συνοψίζει τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν οι μέντορες, και οι μαθητές (μία ή δύο φορές το χρόνο) ως κίνητρο. Μια άλλη ουσιαστική συμβουλή για να καταστεί η καθοδήγηση βιώσιμη για το μέλλον είναι η ανάδειξη στο τέλος της σχολικής χρονιάς των μεντόρων και των μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ως πρεσβευτές. Αυτό μπορεί να αποτελέσει την αφορμή για την προώθηση και διάδοση των δραστηριοτήτων και της εμπειρίας τους ως μέντορες. Θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα, όπως σχολικές μονάδες ή να θεωρηθεί η δραστηριότητα ως σχολική πρακτική άσκηση,

ώστε να τους παρακινήσει να δραστηριοποιηθούν ως πρεσβευτές του προγράμματος, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες ενσωμάτωσης μεταξύ τους ακόμη και μετά το τέλος του προγράμματος. Τέλος, θα μπορούσε να οργανωθεί μια τελική εκδήλωση με μαθητές και εκπαιδευτικούς με σκοπό την από κοινού ανάλυση των διδαγμάτων που αντλήθηκαν και την από κοινού αξιολόγηση της προόδου του έργου. Η ανάπτυξη ενός πιστοποιητικού καθοδήγησης, όπου θα αναφέρονται οι ώρες που αφιερώθηκαν στο πρόγραμμα και η επίσημη αναγνώρισή του, αν είναι δυνατόν, είναι επίσης ένα κίνητρο για τους μέντορες και τους καθοδηγούμενους, ώστε να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Θα μπορούσαν να δοθούν επιπλέον πιστωτικές μονάδες και να τονιστεί ότι το Πρόγραμμα Καθοδήγησης δεν θα απαιτεί επιπλέον χρόνο μετά το σχολείο, ώστε οι οικογένειες να μην σκέφτονται ότι τα παιδιά τους μπορεί να χάσουν σημαντικές ώρες μελέτης⁴.

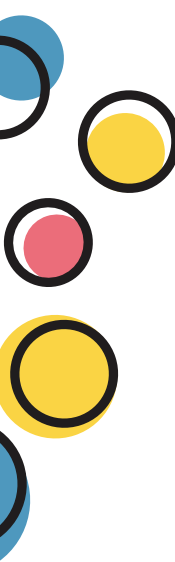

4

Χρήσιμοι πόροι και βιβλιογραφία

4. Χρήσιμοι πόροι και βιβλιογραφία

1. Alberta Education, Direction de l'éducation française, "High school teen mentoring handbook", available at: https://albertamentors.ca/wp-content/uploads/2013/10/mentorat_manuel.pdf (last visited on 20/09/2022).
2. Centre de transfert pour la réussite éducative du Québec, "Guide d'implantation d'un programme de mentorat en milieu scolaire", available at: <https://www.ctreq.qc.ca/wp-content/uploads/2014/09/Guide-Mentorat.pdf> (last visited on 20/09/2022).
3. European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union
4. EUROSTAT, Migrant integration statistics – education, available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_-_education&oldid=529663 (last visited on 20/09/2022).
5. <https://circle-project.eu/index.php/it/home-it/> (last visited on 20/09/2022).
6. <https://www.integrated-project.eu/> (last visited on 20/09/2022).

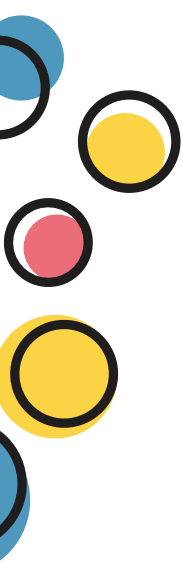
Endnotes

1 European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union

2 EUROSTAT - https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_-_education&oldid=529663

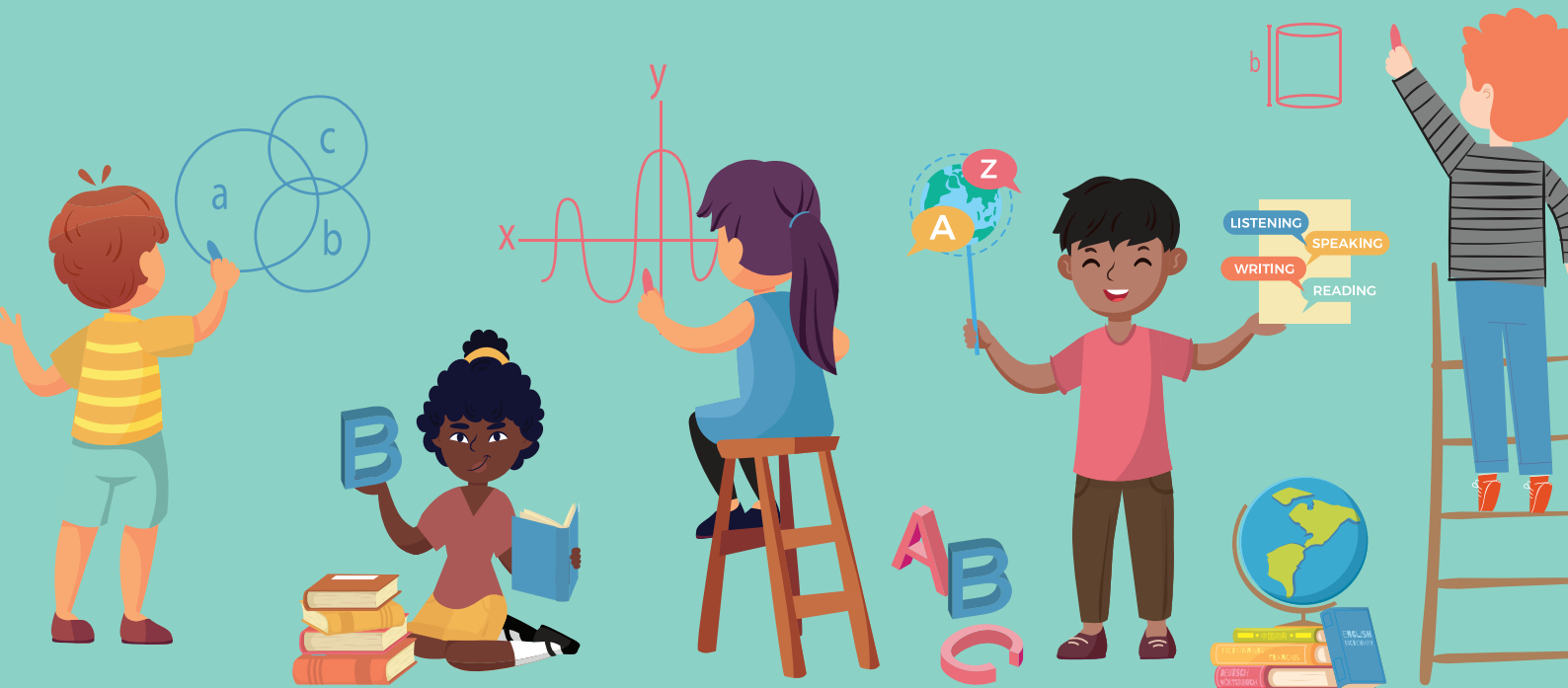
3 Alberta Education, Direction de l'éducation française, "High school teen mentoring handbook", διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://albertamentors.ca/wp-content/uploads/2013/10/mentorat_manuel.pdf

4 Centre de transfert pour la réussite éducative du Québec, "Guide d'implantation d'un programme de mentorat en milieu scolaire", available at: <https://www.ctreq.qc.ca/wp-content/uploads/2014/09/Guide-Mentorat.pdf>

www.feinamc.eu

Co-Funded by
the Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. [Project number: 621545-EPP-1-2020-1-ES-EPPKA3-IPI-SOC-IN]